

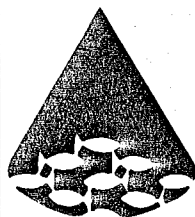
Må ikke siteres uten etter av-
tale med Sjøpattedyrseksjonen,
Havforskningsinstituttet, Bg.

Not to be cited without refer-
ence to the Sea Mammal Section,
Institute of Marine Research,
Bergen.

Begrenset distribusjon.

Dato: 31. januar 1985.

Rapport/Notat Nr. SPS8503 . . . . .

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Nordnesparken 2, Postboks 1870, 5011 Bergen. Tlf. 05 327760

Rapportens Tittel:

Selundersøkelser i Østfinnmark 3.-14. Januar 1985

Forfatter/Saksbehandler:

B. Bergflødt

K.A. Fagerheim & Ø. Wiig

Avdeling:

Sjøpattedyrseksjonen

Prosjekt Nr:

Oppdragsgiver ref:

Havf.inst.

Ansvarlig:

T. Øritsland/ Ø. Wiig

Sammendrag:

Søk etter havertunger langs norskekysten mellom Tana og Grense-Jakobselv ble gjennomført ved hjelp av gummibåt i perioden fra 3. til 14 januar 1985. Fire havertunger ble observert hvorav en ble merket. Ungenes alder tydet på at kastingen må ha foregått i første halvdel av desember.

Stikkord:

Havert . . . . .
Forekomst . . . . .
Østfinnmark . . . . .

Sendt til:

Havf.inst. . . . .
Fiskeridirektøren . . . . .

SELUNDERSØKELSER I ØSTFINNMARK

3. - 14. JANUAR 1985

av

Bjørn Bergflødt, Kjell Arne Fagerheim og Øystein Wiig

Innledning

Vår viten om havertens kastetid, ungeproduksjon og bestandstørrelse i Østfinnmark er relativt begrenset. Dette skyldes vesentlig de spesielle værforholdene som råder i dette området i den aktuelle kastesesong fra november til januar. Øynes (1964) kunne ikke angi kasteplasser for havert i Østfinnmark og anslo årsproduksjonen i hele fylket til 3 unger.

Fra lokale kilder har vi opplysninger om havertkasting i Østfinnmark, men de fleste har hatt vanskeligheter med å tidfeste observasjonene. Noen sikre observasjoner har vi imidlertid fra disse kildene. P. Aleksandersen, 9845 Tana, (pers.med.) observerte to hvite unger på Skarholmen i Tanafjorden 15. januar 1979. I følge Å. Olsen, 9960 Kongsfjord (pers.med.) ble det før i tiden slaktet feit-unger på Skarholmen i Kongsfjorden og A. Ørjebu, 9800 Vadsø, (pers.med.) fant to store unger (2-3 uker) på denne lokaliteten den 5. januar 1984. I følge L.H. Jensen, 9990 Båtsfjord, (pers.med.) har S. Abrahamsen (gammel kobbejeger) ofte skutt havertunger i Russevika og Klubb-bukta i Syltefjorden i rom-jula.

I perioden fra 28. oktober til 20. november 1981 foretok Havforskningsinstituttet flere flysøk etter havertunger på Finnmarkskysten uten positive resultater. Det ble konkludert med at letingen ble gjennomført på galt tidspunkt, sannsynligvis for tidlig (Fagerheim og Bergflødt, 1981). I 1982 ble det ved ilandstigning fra båt funnet og merket 7 unger på Store og Lille Kamøy ved Sørøya i perioden 28. oktober til 16. november (Øritsland, 1982). Samme år ble det funnet en nyfødt havertunge på Skarholmen i Kongsfjorden den 16. desember (Bergflødt og Fagerheim, 1983). Fem voksne hunner ble samtidig sett enkeltvis inne på øya, hvorav en viste tydelige tegn på at kasting var igang. Fire voksne hanner ble også sett på øya. Dette tydet på at kastingen var i sin begynnelse.

På denne bakgrunn ble det besluttet å gjennomføre søk etter havertunger i begynnelsen av januar 1985 i Østfinnmark.

Metoder

Undersøkelsene ble foretatt ved hjelp av gummibåt med påhengsmotor. På land ble utstyret transportert med leiet bil med tilhenger. Av sikkerhetsmessige grunner ble fiskebåter leiet som følgefartøy i noen av de områdene som ble

undersøkt.

Observasjoner

Syltefjorden 5. januar

Fiskebåten "Fredrikson" av Båtsfjord ble leiet av E. Johansen som følgefartøy. Vestsiden av Syltefjorden og innover i Makkaurfjorden ble undersøkt ved å gå med båt kloss i land. Tre havert og to steinkobber ble observert i sjøen mellom staurene og øst for klubben. Vi var i land to steder utenfor klubben men fant ikke spor etter sel til tross for god sporsnø. Ytterst i Makkaurfjorden (på østsiden) ble tre voksne havert observert i sjøen. På land ble det sett en hunn med en 1 1/2 - 2 uker gammel unge. Videre undersøkelser måtte avbrytes p.g.a. sterk kuling og ising.

Kongsfjorden 7. januar

J. Olsen med "Kongsøy" av Båtsfjord ble leiet som følgefartøy. Kongsøya, Skarholmen og øyene vest av Veineset ble undersøkt fra gummibåten og ved ilandstigning. Ca. 10 havert ble sett enkeltvis i sjøen ved Skarholmen og Kongsøya. En voksen havert hunn ble sett på land på Skarholmen. I tillegg ble ca. 20 steinkobber observert, de fleste ved Veineset. To snadd ble sett inne i havna.

Reinøya og Hornøya 10. januar

En havertunge (ca. 4 ukergammel) ble dobbeltmerket på sørsiden av Reinøy (D 6801 og D 6802). En voksen havert og en unge (2-4 uker) og fire steinkobber ble observert i sjøen ved Prestholmen.

Kiberg 10. januar

Rakkeskjærene og Storskjær ble undersøkt. På SØ-siden av Storskjær lå det 15 voksne havert på land. En havertunge (ca. 4 uker) og fire steinkobber ble sett i sjøen.

Tanafjorden 11. januar

H.A. Banne med "Herløv" av Tana ble leiet som følgefartøy. Det var tett frostrøyk i hele fjorden. Bare Skarholmen ble undersøkt. En stor havert hann og en steinkobbe ble sett i sjøen. På vestsiden av øya ble det funnet spor og liggegroper i snøen etter 50-75 havert.

Bugøvfjorden 12. januar

Gikk ut fjorden med gummibåt og undersøkte Bergholmen og Smella. P.g.a. sterk vind måtte undersøkelsene avbrytes ved de innerste av Kasterholmene. Ingen sel ble observert.

Neidenfjorden 12. januar

Den innerste delen av fjorden ut til Steinneset ble undersøkt fra land. Ingen observasjoner av sel. Det var flo sjø da undersøkelsene ble gjennomført.

Kobbholmfjorden 13. januar

Ytre- og Indre Kobbholmene ble undersøkt fra båt. Ingen havert ble observert men to steinkobber ble sett på østsiden av Indre Kobbholmen. Fra land ble en voksen havert sett på fjordisen ved Tårnet innerst i Jarfjorden.

Diskusjon

På grunnlag av fra tidligere observasjoner er det rimelig å anta at haverten i Østfinnmark fra Tana til Grense-Jakobselv kaster i desember.

På årets tokt ble det observert i alt fire unger hvorav en ble merket. Ungenes alder ble anslått til mellom to og fire uker. Dette tilsier at de ble født omkring midten av desember. Til tross for at vi besøkte lokaliteter hvor det tidligere er funnet hvite unger helt ut i januar (Skarholmen i Tana) så vi ingen aktivitet blandt voksen havert som kunne knyttes til reproduksjonen, bortsett fra mor med unge i Makkaurfjorden.

Hvis vi antar at haverten kaster på de lokaliteter som ble undersøkt, tyder observasjonene på at undersøkelsene ble gjennomført etter at ungene hadde forlatt kaste plassene (2-4 uker etter kasting). Det meste av kastingen må derfor ha foregått i desember før jul. En ansamling på 15-20 havert som ble observert på Prestholmen mellom Reinøy og Hornøy 15.-16. november 1984 (A. Ørjebu, pers.med.) kan derfor ha vært dyr som forberedte seg til reproduksjon. Kasting i desember er senere enn det som er observert i Vestfinnmark (oktober-november, Øritsland, 1982) og på Murmansk-kysten (november-desember, Karpovich et.al. 1968).

Følgende lokaliteter pekte seg ut som mulige kaste plasser for havert: Skarholmen i Tanafjorden, Makkaurfjorden, Skarholmen og Kongsøya i Kongsfjorden, Reinøya og Prestholmen ved Vardø og Storskjøret ved Kiberg.

Referanser

Bergflødt, B. og Fagerheim, K.A. 1981. Rapport om leting etter havertunger med fly på Finnmarkskysten i oktober-november 1981. Rapport, Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt 1. desember 1981: 3 s.

Fagerheim, K.A. og Bergflødt, B. 1983. Selundersøkelser i Østfinnmark 10.-17. desember 1982. Rapport, Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt 3. januar 1983: 3 s.

Karpovich, V.N., Kokhanov, V.D. og Tatarinkova, I.P. 1968.
The grey seal on the Murman coast. Fish.Res.
Bd.Can.Transl.Ser.No. 1030, 11 s.

Øritsland, T. 1982. Rapport om norske selundersøkelser og
norsk selfangst i det nordøstlige Atlanterhav i
1982. Selkommissjonen for den nordøstlige del av
Atlanterhavet, 25. sesjon, Petrozavodsk, 13.-17.
desember 1982: 23 s.

Øynes, P. 1964. Sel på norskekysten fra Finnmark til Møre.
Fisken og Havet 1964(5): 1-14.